

scripturarios, describunt ac pollicentur *Messiam*, quem Christiani in suo Jesu Nazareno venerantur. Accedet *judicium de pietate & impietate Exegetica Hug. Grotii*, qui pleraque V. T. oracula de Christo, a nostris literaliter accepta, ad eum sensu tantum mystico, sed a Deo tamen quam maxime etiam intento, in notis suis applicat: ubi & ex quibusdam probabitur locis, mentem ejus non semper penetrasse *B. Calovium*.

II. Tractatuli X. alii, ex *Miscellaneous* accuratius pertexendi, & pro officii gerendi ratione, ac *Bibliopolarum* arbitrio olim vulgandi.

I. **C**ommentatio Philologico-Critico-Exegetica in Psalmum XVIII. collato 2. Sam. C. XXII. in qua 1. *Literalis sensus* investigatur ope *αναλυσεως* Logico-Accentuatoriæ, & Etymologico-Syntactiæ: 2. *Collatio* instituitur critica *versionum* atque *commentationum* nobiliorum: 3. *Resolutio* accuratior *Exegetica* subjungitur egregiarum 4. *harum Questionum*: α. Utrum Psalmus hic de Christo agat *literaliter*, an vero sensu mystico ad eum spectet? β. Cur *his* legatur scriptum Carmen hoc Evcharisticum, & duplici quidem, cum profaica, tum metrica Accentuatione propositum, quisve Textus alteri interdum videatur præferendus? γ. Quanam sit *vera Causa tot variationum*, in Psalmi hujus & hemistichiis, & vocibus, & literis, & punctis, & accentibus? Num acu eandem tetigerint *Cappellus, Abarbanel, Buxtorffius, Geierus, Hillerus*, alii? δ. Quæ commata, voces, accentus in hoc cantico serupulum interpreti adhuc movere queant, *novaque* videantur *illustratione* donanda? ε. Quem *usum* singularem *Critico* polliceri possit, in arte, & *Grammatica*, ob *ισοδυναμιας* rationem, & *Accentuatoria*, propter duplices eidem Textui subjectos & profaicos & metricos accentus, & *Masoretica Κριση*, ob *Karjan & Cetibhan* in alterutra scriptione vel præsentiam, vel absentiam, vel prærogativam; tentanda accuratior, adhuc neglecta, *συγκρισις* utriusque paralleli loci? ζ. Quomodo versus plerique ac conceptus Scriptoris sacri ad Christianam *ασκησιμ* nos debeant extimulare, juxta exemplum *Cel. Geieri* atque *Frischii*.

II. *Reliquia Masora sepulta*: h. e. Tractatus *מסכת סופרים* Talmudicis voluminibus adjectus, & de Scribis Librorum sacrorum, eorumque

que objecto, & officio agens: qui I. ob materiae suae praestantiam, integer mea *versione* latina adjecta comparebit in orbe literario, vice prima. II. Adjunctas habebit, a me latine versas *R. Elia Levita Praefationes* suae *Maforet hammaforet*, quam olim totam transferre volebam, sed, cum opus ipsum in *Buxtorffii Tiberiade*, maxime P. II. jam versum, quoad rem, & potiora momenta, conspicerem, manu retracta iterum deferui. III. *Notis criticis*, utrique operi subjectis, *Maforeticorum Bibliorum nostrorum* exhibebit ordinem, divisionem, scriptionem accuratam, *Lectiones variantes*, *Lectio- nem Legis* ejusque praestantiam, & preces ante eam more antiquo dictas. IV. Allegabit quoque Auctores, ex isto Tractatu, XXI. Capit. constante, testimonia saepenumero producentes, *Schickardum*, *Buxtorffium*, *Morinum*, *Hottingerum*, *Voisnium*, *Leusdenium*, *Wagenseilium*, *Wolffium*.

III. *Sagacitas Rabbinica*, ex probabili *Abarbanelis Crisi*, in *XV. controversis Quaestionibus Exegeticis* demonstrata: ubi I. Excellentissimi hujus *Rabbini Characterem* delineabit paucis, & ratione prerogativarum, & ratione vitiorum ejus. II. *Specimina Christianorum*, ex diversis ejus in *Pentatevchum*, *Prophetas priores* atque *posteriores* conscriptis commentariis, non paucas *Dissertationes* vertentium allegabit, scilicet, *Buxtorffii*, *F. Lud. Compiagne de Veil*, *Gentii*, *Buddei*, *Meyeri*, *Schrammii*, *Rendtorffii*, *L' Emperevrii*, *Schnellii*, *Carpzovii*, *Francisci ab Husen*, *Gebhardi*, *Pfeifferi*, *Palmerooti*, *Sprecheri*, *Scherzeri*, *Abichtii*, *Maji*. III. Juxta laudabile institutum clarissimorum horum virorum, *XV. etiam Quaestiones selectas*, ex triplici ejus primario opere hermenevtico, partem *versione*, partem *sententiae definitione* commendabit, & alias plures *Pericopas*, in Auctore hoc *versione dignas*, indicabit.

IV. *Inquisitio Critica in Poësin Hebraicam*, tum *veterem*, *sententiosam*, tum *rhythmicam* recentiorem: In hac I. recenset *diversas de Poësi Veterum* sententias conjecturales. II. *Intolerabilem Meibomii*, qui singulari *Metromania* & auri fame instigatus, universam *V. T. Scripturam* metricè conscriptam asseruit, sed mire nunc corruptam, dum ad *revelatas sibi Poëticae divinae leges* reformetur. III. *Improbabilem Clerici & audaculam*, quæ *Rhythmum ομοιοτελευτον* statuens, ut is vel *invitus* appareat, mirabiliter quoque & praelicenter *syllabas vocesque* integras addit, decerpit varieque transmutat. IV. *Verisimilem & modestam Cel. Carpzovii*, quæ ob *carminum musicaeque indolem*, aliquod admittit *metrum*, certas *melodias canticorum*, nec *obscura scansionis determinatae vestigia*,

vestigia, sed omnia hæc hodie adhuc incognita, homoeotelevta vero interdum fortuito subnascentia; ut rectius in stylo Laconico, figurato ac sententioso a nobis quaratur ejus ratio. V. Hanc *viam tutissimam* ipse etiam secuturus, specimina quædam, Canticum Mosis Ex. 15. Deut. 32. Pl. 7. 14. 16. 22. 34. 53. 68. 103. 105. 124. 145. 150. Jobi c. 40. & 41. Prov. c. 30. & 31. Chabak. c. 3. ad cognoscendam styli Poëtici rationem applicabit; & ad imitationem eorundem, similibus IV. *Carminibus* Christi Nativitatem, Passionem, Resurrectionem atque Ascensionem celebrabit. VI. *Rhythmicam Poësin hodiernam*, quoad suam originem, divisionem, culturam & exempla, tam Judæorum, quam Christianorum considerabit & 6. *propria adjiciet experimenta metrica*, Mysterium SS. Trinitatis, Providentiam Dei, & Angelorum custodiam prædicantia, & 3. Orationes continentia, pro Remissione peccatorum, Precepcionem matutinam, & vespertinam.

V. *Opera pretium Talmudicum*; X. *Locis ex variis Tractatibus Talmudis recens conversis*, ejus usum in Philologia & Hermenevtica Sacra comprobaturum. Accedent V. *specimina mutui consensus Rabbinici Talmudis*, & *Corani Muhammedani*, in fabellis quibusdam adstruendis.

VI. *Chiragogia ad studium Rabbinicum, per illustratum Obadia Vaticinium*: in quo 1. *Textum Hebraicum* loco fundamenti ponet, accurate ex analysi grammatica, accentuatoria, atque Maforæ annotationibus evolutum. 2. *Translationem* Jonathanis, quam una cum Textu Hebræo sæpius citant Rabbinæ, percurreret, & quam varium hic usum præstet, observabit. 3. Ipsos celebriores *Rabbinos V.* in medium producet: *α.* faciliorem, historicum *Aben-Esram*, literalem sensum aperientem, quem methodi causa punctis insigniet, ad promptiorem in sequentibus progressum. *β.* leviolem, grammaticum, *Kimchium*, antiquis præluentem Grammaticis, ex quo voces Prophetæ difficiliore varie intelligentur. *γ.* commodum hujus ipsius epitomatozem, *Salomonem ben Melech*, nobiliter in suo *Michlal jophi* ad sensum verborum totius Scripturæ manu ducentem, quem hic versione latina donabit, prima vice, una cum Abendanæ spicilegio. *γ.* obscuriorem, Talmudicum, *Raschium*, qui stylo difficili, conciso Talmudicisque allusionibus referto, modo dictis postpondendus est. *ε.* eximium Exegetam Judæicum, *Abarbanelem*, qui omnes hujus Prophetiæ articulos (si ab eo discedas, quod *Christianos tanquam Edom* pessime tractet) erudita commenta-

mentatione explicavit. 4. Horum dabit *versiones*, cum aliis *Pontaci*, *Crocii*, *Merceri*, *Leusdenii*, *Raithii*, *Breithauptii*, *Pfeifferi*, *Majique* (quorum aliqui illorum quosdam iis maclarunt) libere collatas. 5. cum *parallelo* maxime loco *Fer. 49, a v. 7. usque ad 23.* eorundem Rabbino- rum notas comparabit, nec non cum *aliis V. Test. vaticiniis*, contra E- domum hic ibi prolatis. 6. *Rabbinica Literatura usum* in exegesi eru- dita comprobabit in *Questionibus* 7. sequentibus : α. Quis *Obadias* iste fuerit ? utrum in Achabi domo vivens, ex mente Rabbino- rum & Tal- mudistarum ? an vero alius vel tempore Achasi juxta Vitringam, vel Jeremiae tempore secundum Tarnovium vivens ? vel an prorsus ignore- tur ? β. Quis *nomine Edom* intelligatur hic ? Utrum pagani, Judæis olim, & dein Christianis adversantes ? An Christiani, Judæos in variis exiliis affligentes ? Num ipsi quoque Judæi, Christum rejicientes ? & quotupliciter nomina propria, inprimis Edom quoque, in Scriptura su- mantur ? γ. *Quo tempore impleta* dici possit hæc Prophetia ? vel an ad- huc implenda, ex *Abarbanelis* judicio, ut Judæi in tertia Liberatione e suo exilio, perfectissima illa, per Messiam expectandum præstanda, populis omnibus reliquis dominaturi, tertiumque templum Hierosolymis reædificaturi sint ? δ. An *v. 1. SS. Trinitas* notetur ? ε. Quomodo *v. 7.* intelligendus ? ζ. Quæ fuerit *sapientia Edomi* ? η. Qui *Salvatores* in monte Zion ? θ. Num *ספרר Hispanos צרפת Gallos כנענים Germanos* notent ? An hic *Judeis* fidendum sit ? vel *Hardtii* novæ sententiæ ? vel *Hillero*, propria in appellativa, violato *canone critico*, convertenti ?

VII. *Parascha Gen. XI, 1-9. Polyglottos Critica, Theoretico-Syn- thetica* : in qua I. *Textus Authenticus* exhibetur, cum omni suo appa- ratu, Vocalibus, Accentibus atque Masora, nec non ex eo transsumtus quoque Samaritanus, omnibus istis destitutus. II. Originalis Perico- pæ istius *Translationes ectypæ*, versibus singulis subjectæ, ut α. *Versiones præcipue Orientales*, Chaldaicæ, Onkelosi, Jonathanis, Hierosolymita- na, Syriaca, Samaritana atque Arabica ; & β. *occidentales etiam potio- res*, Græcæ 70° viralis, Latinæ, Vulgata, Tremellii, Schmidii, Gallica, Hispanica, Anglica & Belgica, Germanicæ, Lutheri, Piscatoris, Ulen- bergii, Judæorum Amstelodamensium, & nova Berlenburgensis, repræ- sentantur. III. *Symphonia grammatica & lexicographica* omnium istarum Linguarum OO. propinqua cognatione ab Ebræa derivandarum, harmo- nice

nice adducitur, ad conferendas critice istas OO. Linguas. IV. *Ufus ἀρμυρείας istius* etiam quoad potiores Occidentales Linguas facilis ostenditur. V. *Questiones palmaria*, ad Locum *Gen. XI.* referendæ, pertractantur, de Lingua prima & una, de Linguarum confusione, ejusque modo, & derivanda hinc aliarum Linguarum origine, modo ac numero & harmonia: quæ in utramq; partem expenduntur, *Hardtio* una exploso. VI. *Christologia* quoque *multilinguis* adjungitur, *Servatorem Linguis potioribus Orientis ac Occidentis* prædicatura e. g. 1. in *Hebræa* Lingua, quod hæc sit & *primæva*, in qua de Christo auditum sit Protevangelium, & *una*, quæ post confusionem manserit integra, & emphatica Messiaë nomina, atque agentia de eo oracula nobis tradiderit. Porro 2. quod *Græca* olim *comuniſſima* exhibitum Messiam toti mundo annuñciaverit per Evangelistas & Apostolos, qui tamen ad communem Servatorem omnes gentes adducturi, charismate Linguarum omnium a Spiritu S. donati sunt. Quod 3. *Babylonica vel Chaldaea* magnam Ecclesiæ induxerit confusionem, in populi Judaici captivitate: ipse tamen Deus in ea per Danielem singularia sua miracula, & per Esram populi ac templi restorationem nobis significaverit, & sub eo venturum prædixerit Messiam. 4. *Carmen Græcum* exponat *Versionis Græcæ beneficium*, qua Deus Gentibus, mox etiam plene vocandis, in manus suum tradiderit verbum, spemque promissi & a Judæis ubique aliis propositi Messiaë, omnibus familiarem fecerit. 5. In *Dialecto Samaritana* docebitur: Homines plerosque Samariæ incolis esse similes, qui non puro cultu Deum per Christum venerari ament, sed suum unumquemque sibi electum Deum proprium una honorare velle juxta 2. Reg. 17. 6. *Latinum adstruat metrum*, quod Babelicam ædificantes turrim Deo obniti voluerint, & nomen suum æternitati consecrate, non habita Christi, apud Semi posteros benevole præsentis, ratione, ut iuxta *γλωττοσυγχυσεως* pœna sint affecti. 7. *Syriaca Dialectus* evolvat *tres Linguas*, quibus cruci Christi inscripsit Pilatus: Jesus Nazarenus Rex Judæorum! ut scilicet universalis mundi salus Deo providente sic innotesceret & suæ genti, quæ utebatur tunc hebraica populari, i. e. Syra Hierosolymitana, & Græcis ac Latinis, qui orbis totius tum erant Domini. 8. *Rabbinico-Talmudica* describat *miseriam Judaica* nationis, quæ jam post Jesum rejectum suæ ignara veræ Legis & Scripturæ mentis, traditionibus inhiet, vanaque spe se lactet futuræ per venturum adhuc Messiam suum salutis omnimodæ. 9. *Arabica* docebit: novam confusionem Babelicam pœna Dei, Chri-

Christianis negligentioribus immiffam fuiffe regno *Turcarum*, & *Religione Mahomedis*, fe longe lateque fuo *Corano* diffundentis, & gloriam *Christi* mire piffundantis. 10. *Aethiopica*, *Abyffinorum*, in *Africa* nomen *Christi* dantium, exponat *fidem ac confeffionem*, cum fere tota illa terræ pars reliqua aut *Muhammedana* aut *paganæ* fuperftitioni adhærefcat. 11. *Rhythmicum Ebraum canticum* ex *Jes. 13.* & *Apoc. 14.* & 18. *Ecclefia jubulum* continebit, quod *Deus* *Babyloni* myfticæ ex parte ruinam fatalem attulerit, *Christo*que regnum paraverit univerfale, cujus cives eum colant una lingua, mente ac fide. Tandem & 12. *Carmen Germanicum* delineabit *Veram Christi Zionem*, ab omnibus *Babelis* infultibus in inexpugnabilem, quod *Christo* ut *petræ* inædificata, in omnibus linguis ac nationibus fuos habeat confeffores, & *Evangelium*, in omnes orbis *Linguas* translati, & ubivis præconio annunciati, nutrimento fufitentetur, & sub *Christi* fignis militans, ex omnibus fuis hoftibus aliquando triumphum agere poffit. VII. *Adjiciet 3. Orationes*, coram *Illuftribus Stipendii noftri* *Vifitatoribus* A. 1725. ex memoria recitatas, *Samaritanam*, *Rabbinico-Talmudicam*, atque *Arabicam*.

IIX. Methodologia Hebraica, Lingua S. Doctores, eorumque Methodum recensens: ubi I. *Notitia* tradetur variorum *Ebraicæ Lingua Profefforum*, tum in *Judaicis* olim, tum in *Christianis* *Academiis* recentioribus eandem docentium, quorum indicabit *characteres*, *Libros* ac *merita*, *Ebraicæ* *Literaturæ* terminos amplificantia. II. *Methodos* enarrabit *diverfas*, pro *diverfa* *ftudii* *Hebraici* apud *Judæos* pariter ac *Christianos* viciffitudine notandas: e.g. inter recentiores, *Kimchianam*, *Reuchlinianam*, *Buxtorffianam*, *Cappellianam*, *Schickardianam*, *Wasmuthianam*, *Raadtianam*, *Altingianam*, *Hardtianam*, *Guffetianam*, *Danzianam*, *Hillerianam*, *Schudtianam*, *Neumannianam*, *Clericanam*, *Mafclefianam*, aliasque complures eorum, qui vel *grammaticis*, vel *lexicis*, vel *accentuationibus*, vel *observationibus* *miscellis* *linguam* *sacræ* *lucem* *foenerari* voluerunt. III. *Deperdita* olim, & adhuc hodie *defiderata* in *re* *literata* *Hebraica* breviter indicabit: & IV. tandem *Furgium Criticum Adonistarum & Fehovistarum*, ex *Fullero* & *Amama*, *Buxtorffio* & *Cappello*, *Drufio* & *Hillero*, *Leusdenio* ac *Schudtio* *aphoriftice* repræfentatum, criticaque *libertate* *dijudicatum* *annectet*.

IX. Janua Alcorani Arabici, Turcico-Muhammedani, recens *patrefacta*: in qua I. *Synopticam* *Lingua* *Arabica* *formam* *grammaticam* *dabit*, *Ebrææ* *harmonicam*. H. *Suras* *Corani* 1. *Initii*. 12. *Joſephi* 14. Abra-

Abrahami. 61. ordinis. 62. conventus. 63. Impiorum. 109. Infidelium. 110. Auxilii. 112. Salutis. 114. Hominum, ex toto ejus Pseudocanone seliget, & ad resolutionem firmendam, & ad genium Linguae cognoscendum, & ad mendacia Libri falsi introspectenda: ut quis dein hisce præparatus capitibus, cursoria lectione, totam Libri per se non adeo magni *μαθησιασμοσ*, brevi tempore, in originali sua lingua elegantè evolvere possit. III. Usum Arabicae Dialecti biblicum in X. *Fobais oraculis* comprobabit. IV. Presentem Turcicae Eruditionis statum designabit, quæ jam per Typographæa, novaque cum cultioribus populis commercia majora capit incrementa: & una *Problemata II.* resolvet: Num Mahumed sit Antichristus ille magnus, eique potissimum competant characteres ejus biblici? An & quando speranda sit Turcarum ac religionis Mahomedanæ vel eversio, vel conversio ad Christum?

X. *Vannus Pseudo-Critica Whistoniana triumphus de restituendo codice Hebræo V. T. a Judæis Sec. II. corrupto*: ubi I. *συνοψις* compendiarè falsissimarum ejus Hypothesium præmittitur. II. Ad generalem earundem refutationem, probatur: 1. nihil prorsus novi Whistonum, ob Arianismi labem loco motum, heic attulisse, quod non jam ante ipsum asseruerit *Pezronius*, *Cappellus*, *Grotius*, *Vossius*, *Morinus*, alique *Pseudo-critici*, quoad rem idem cum eo sentientes, ut jam in iisdem refutatus censi possit: 2. quoad methodum vero mathematicam, totamque systematis perniciosissimi compagem, cum loco Propositionum ac Præmissarum mera afferat petulantis ingenii fragmenta, nunquam demonstranda, eum (etsi aliud ajat) non alium habuisse scopum; quam ut Libros V. ac N. Testamenti maxime corruptos, adeoque fide indignos esse ostenderet, & sic Deismi vel Atheismi semina indirectè spargeret. III. Speciale Whistoni refutabitur argumentum, a locis *Piskatis* desumptum, ex quibus universalem Judæorum corruptionem fuisse possibilem arguit. Ex inductione igitur omnium 25. *V. T. Locorum*, *Piska* habentium, monstrabitur: **NPDB** neque hiatum seu lacunam & defectum in S. textu notare, neque solam legendi cessationem, vel canendi, ob interstitium & spatium vacuum; sed una cum ista pausa, requirere sua significatione, mentis attentionem ad loca ista, primum elliptica visa, legitime applicandam: cum loca ista omnia designent *intermedium quid contingens* notabile, vel actionem quandam, vel colloquium aliquod, vel revelationem quoque Dei expectatam: id quod eorum inductione ac resolutione probabit.

Exodium,